

WORKSHOP ARHIVELE OLTENIEI – SERIE VECHĂ

CUVÂNT DE DESCHIDERE

Prof. univ. dr. Cezar Avram

Institutul de Cercetări Socio-Umane
„C.S. Nicolăescu-Plopșor”,
Craiova, al Academiei Române

Poziția de Bănie și apoi de Mare Bănie (capitală administrativă, politică, militară și spirituală a zonei istorice Oltenia), înconjurată de centre culturale de rezonanță, precum mănăstirile Coșuna, Căluș, Brâncoveanu, Govora, Strehăia, Vodița, Tismana, Bistrița, Horezu, a determinat apariția unor idei și fapte ce se vor constitui într-o sursă importantă de propulsare a științei, artei, învățării de carte, cercetării și scrisului, dar și a unității de neam și a demnității naționale.

Programul revoluției unitare române de la 1848 înscrie, pe lângă dezideratele naționale și socio-economice, înființarea unor instituții de propagare a culturii și spiritului național, a unor ziare și reviste, unde intelectualitatea românească și nu numai și-au spus cuvântul, intențiile, dorințele. Craiova, care nu s-a prezentat la sfârșitul al XIX-lea și începutul secolului XX ca un simplu oraș de provincie, a fost martora existenței unor societăți culturale care militau pentru înființarea de școli, editarea unor reviste și ziare, pentru o mișcare cetățenească ce, în scurt timp, avea să devină națională. Astfel, în 1874 se va constitui, la Craiova, o societate culturală cu numele Societatea Craioveană pentru Învățământul și Cultura Poporului, ce va funcționa până în anul 1876 când va face loc Ateneului de la Craiova, societate având strânse legături cu Societatea Filarmonică, în componența căreia intrau profesori, medici, industriași, militari etc.

După primul război mondial, intelectualii craioveni, prin intermediul unor noi societăți precum Prietenii Științei și a unor ziare și reviste de rezonanță, printre care regăsim Arhivele Olteniei, vor reveni cu sprijinul pentru unitatea și independența statului creat, prin plebiscit, în anul 1918.

O bogată activitate avea să o aibă, în perioada interbelică, societatea Prietenii Științei, organismul din care avea să se nască înfăptuirea unor instituții importante în plan zonal, național și chiar internațional: Muzeul Olteniei, Biblioteca Aman etc. În cadrul dezbaterilor organizate de această societate se va lua inițiativa publicării Arhivelor Olteniei, revistă editată, în prezent de Institutul de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor”, ce avea să debuteze acum 100 de ani, mai exact, în anul 1922. S-a dorit să fie o publicație care va exprima, în mod elevat, operele, trăirile, cugetările și ideile cărturarilor din Oltenia, din țară și chiar din străinătate. Publicație științifică după modelul primei reviste craiovene, Mozaicul, cu caracter enciclopedic, va milita și înnoia expresia spirituală a neamului românesc.

Revista va debuta sub conducerea lui Charles Laugier, redactor-șef, cel care va adresa, în primul număr, un apel către oamenii de cultură ai vremii și nu numai, un apel la o continuitate a inițiativei sale, aceea de a răspunde nevoii de existență a unei oglinzi a prezentului și a trecutului. Susținut de remarcabili oameni de știință și cultură precum Ștefan Ciuceanu, T. G. Bulat, Al. Bărcăcilă, C. D. Fortuescu, discipol și colaborator al lui N. Iorga,

Iorgu Iordan, la care se vor alătura C. S. Nicolăescu-Plopșor, Sextil Pușcariu, Rădulescu-Motru, revista avea să contribuie la popularizarea științei, a activității unor personalități de marcă, precum și a unor momente de rezonanță din zona Olteniei istorice. Pentru perioada interbelică, revista va îndeplini cele mai riguroase standarde de vocație enciclopedică, fiind una de referință în peisajul cultural românesc.

Arhivele Olteniei a avut meritul de a fi contribuit la actul de cultură prin inserarea în paginile sale a unor articole referitoare la tezaurul patrimonial și spiritual al românilor. Cu note și consemnări de evenimente, cu polemici și cu argumente solide în favoarea asumării și respectării adevărului istoric, revista și-a câștigat un loc important în panteonul publicistic, cultural și științific românesc.

Pentru a pune în valoare importanța culturală a seriei vechi a Arhivelor Olteniei, Institutul craiovean al Academiei Române a organizat acest workshop, online, propunând subiecte privind personalitatea lui C. D. Fortunescu, activitatea culturală a dr. Ch. Laugier și a lui C. S. Nicolăescu-Plopșor, studii de toponimie în paginile revistei, interesul redacției revistei pentru Oltenia arheologică, Oltenia folcloristică, Oltenia literar-artistică, Oltenia culturală etc.